

Slagugle *Strix uralensis*

Global utbredelse

Slagugla er knyttet til det nordlige barskogsbeltet som strekker seg tvers over Eurasia, og arten finnes fra Japan til Norge. I tillegg forekommer slagugla i høyere-liggende barskog i SØ-Europa.

Norsk utbredelse og habitatvalg

I Norge foretrekker slagugla barskog og frodige sump- og myrskog i Østlandets mosaikk av store myrer og skog (Hagen 1968, Mysterud 1969, Solheim & Bjørnstad 1987). I den nordlige delen av utbredelsesområdet på Østlandet hekker arten helst i næringsrik barskog. Atlas-kartet gir et feilaktig inntrykk av artens utbredelse. De fleste hekkefunn er gjort i sørøstre deler av Hedmark, og alle reirfunn etter 1950 ligger øst for Glomma. Slagugla finnes også i Lierne i Nord-Trøndelag, men hekkefunn er ikke dokumentert der i nyere tid. Enkeltindivider er observert langt utenfor de kjente hekkeområdene, som f.eks. i Pasvik, Troms, Trondheim by samt i de vestre deler av Østlandet.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Slagugla har sin vestre utbredelsesgrense i grense-traktene mot Sverige. Etter 1970 er kun seks hekkerevir funnet i Hedmark, men det har aldri vært hekking i mer enn to av dem i ett og samme år (Solheim 1985, 1994). To av disse reirene lå med bare 2,7 km nabo-avstand. Antall etablerte slaguglepar i Norge kan anslås til mellom 10 og 50.

Rapporter fra før 1950 tyder på at slagugla tidligere hekket lenger vest og nordvest i Hedmark enn det som er kjent i dag. Et stort antall gamle, utstoppede slagugler i mange skoler og hjem kan også tyde på at arten var vanligere i tidligere tider. Flatehogst og bestandsskogbruk har fjernet store ospestammer, samt store arealer med gammelskog og sumpskog, som er forutsetninger for at slagugla skal kunne utnytte et skogområde. Ulovlig jakt kan lokalt ha virket negativt på bestanden, men har sannsynligvis ingen betydning for slaguglas samlede utbredelse og forekomst i Norge i dag.

Hekkebiologi

De beste hekkemulighetene finner slagugla i uträtne stubber etter grove ospetrær, men arten kan også hekke i store kvistreir etter rovfugler (Hagen 1968). Utstrakt utsetting av store ugleholker gjør at slaguglene i Hedmark etter hvert også har et godt tilbud av kunstige reirplasser (Solheim 1986, 1994).

Slagugla innleder hekkingen med kurtise og føring av hunnen noen uker før egglegging. I denne perioden kan hannens sang høres på opp mot en km avstand. Ropet er et dypt, hest *oåho**hohohoho oåho*, ikke ulikt kattuglas rop i rytme og oppbygging. På avstand kan ropet lett forveksles med bjeffingen fra en elghund. Slagugla kan også rope et dypt, perleugleliggende *ho ho ho ho ho ho*. Hvis mennesker nærmer seg reiret sent i rugetiden eller i ungeperioden, kan hunnfuglen forsvare reiret kraftig ved å angripe fredsforstyrren. I flere tilfeller har uforsiktige mennesker fått kraftige kloremerker i ansiktet.

I Hedmark blir de fleste slaguglekull lagt i midten av april, men det er funnet kull som tyder på egglegging allerede i slutten av mars. Vanligvis legger ugle-ene 2-3 egg, i ett tilfelle er 4 egg påvist (snitt 2,78 egg pr. kull) (Solheim & Bjørnstad 1987, Solheim 1994). I Finland kan slaguglene legge 2-7 egg (snitt 3,07 egg pr. kull). Rugetiden er omkring 32 døgn, og ungene forlater reiret før de kan fly, etter omkring 4 uker. De sprer seg etter hvert vekk fra reiret, men er avhengige av foreldrenes støtteføring til de blir 14-16 uker gamle.

Smågnagere og andre småpattedyr utgjør den største andelen av slaguglas diett. I Sverige er vånd det viktigste pattedyret med hensyn til vektandel. Voksne slagugler ser ut til å være forholdsvis stasjonære i reirområdene, og når smågnagerne uteblir, jakter de andre, større pattedyr, fugl og frosk. Byttedyr som gjøk og ringdue er påvist i slaguglereir i Hedmark. Vinterstid kan slagugla ta byttedyr opp mot et par kilos størrelse. Den holder seg da nær byttedyret til det er helt oppspist.

Slagugla jakter som regel inne i skog eller fra skogkanter, men under spesielle forhold kan den jakte smågnagere ute på åpne hogstflater eller gressmarker. Den sitter ofte lavt over bakken, gjerne 2-4 meter oppe i et bartre, og speider eller lytter etter mulige byttedyr. Slagugla jakter i døgnetts mørke timer, men kan i hekketiden også være aktiv morgen og kveld.

Trekkforhold

Kontroller av hekkende slagugler i Norge tyder på at gamle fugler er stasjonære i eller i nærheten av reir-områdene. Ungfuglene sprer seg vekk fra hekkeplassen, men vandrer ikke så langt som ungfugler hos f. eks. perleugle eller haukugle. I ett tilfelle hekket en slagugle hann ca. 20 km unna reiret hvor den ble klekket.

Roar Solheim

Slagugle *Strix uralensis*

- 3 ● Konstatert hekking
- 0 ● Sannsynlig hekking
- 7 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad (kart): 50 x 50 km
(antall B-, C- og D-koder henviser imidlertid til 10 x 10 rutene arten er påvist i)

